

PASSE
M

Sio'
Israel

77

Primera edició: març de 2025

© **dels poemes:** Jordi Pàmias Grau

© **de l'epíleg:** Carles Torner Pifarré

© **d'aquesta edició:** Editorial Fonoll

EDITORIAL FONOLL

Espai Lo Cub · C/ Major, 13 2n, 25430 Juneda

www.editorialfonoll.cat

Correcció lingüística:

Núria Garcia Caldés

Disseny gràfic:

Francesc Gelonch i Bosch

Maquetació:

Adriana Martínez Vila-Abadal

Impressió:

DC Plus Serveis Editorials

ISBN: 978-84-10220-35-5

Dipòsit legal: L 13-2025

Llibre ecoeditat.

Consulta tota la informació a les darreres pàgines.

Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització dels titulars del copyright, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic.

Passió d'Israel

Un viatge a Terra Santa

JORDI PÀMIAS

Juneda, 2025

f

FONOLL

***L'art és una temptativa per dur
a una quantitat finita de matèria,
emmotllada per l'home, una imatge
de la bellesa infinita de l'univers.***

SIMONE WEIL
En espera de Dieu

***Viure per als altres és molt difícil.
Però només si aprenem a fer-ho,
diu el marxisme, podrem construir
el regne de la justícia, la ciutat de l'home:
legítima hereva de Jerusalem.***

GEORGE STEINER
Errata. L'examen d'una vida

1

En un món avesat a la certesa sàvia
som pelegrins al caire de la Fe.
Jerusalem: ciutat de pedra blanca,
que pren un to rosat, de lluny, al vespre...
Déu parla en un silenci que ens agermana a tots.

2

Càndida llum de Galilea.
Turons seus voregen
el llac, sota un cel ras d'estiu.
A la barca, Jesús amb els deixebles.
Al cap de dos mil anys, encara és viu, el somni.

3

Planura blava, quietud
del llac de Tiberíades!
Avui la barca no tenia rem.
Però duia motor
i, lleugera, solcava les aigües evangèliques.

4

Llegíem lentament, en veu alta: «Feliços
els pobres, els humils de cor,
els justos...». I la missa
continua, davant el llac serè,
a la muntanya de les Benaurances.

5

A la sortida de Betlem,
vaig comprar a un noiet àrab
una flauta de canya per un euro.
Qui sap si, a mitjanit, uns pastors van oir
entre unes veus alades, sons de flauta...

6

I, en la puresa de l'antic relat,
retroblem l'alegria: una lliçó
a la riba secreta de l'amor.
Amb ulls esbatanats,
oblido el propi jo: mirall que es desentela.

7

Sento la teva veu,
Amic, en la penombra de la tarda.
I una callada música em consola.
Sé que, una nit, el somni de la llum
serà realitat.

8

Quan es feu home la Paraula
i començà el temps de la Gràcia,
a la Judea fosca uns missatgers del Pare
van entonar cants de lloança,
a l'oïda secreta dels pastors.

9

Gruta de Sant Jeroni, mig oculta,
on sonà, temps enrere, un alt llenguatge:
la veu llatina de la Bíblia.

Amb Adrià, l'emperador, hi havia
un bosquet dedicat al bell Adonis.

10

Ara la Fe reviu als nostres ulls.
Cova del naixement, en un august silenci.
Quan totes les mirades s'aturen a l'estrella
que assenyala l'inici de la Vida,
rememorem, amb Lluc, la bona nova.

11

I, amb el cap cot, assumim el misteri
del Fill: el vencedor de la mort, a trenc d'alba.
A la basílica de Constantí
—que el sultà Saladí servà intacta, amb respecte—
ara pengen del sostre grogues llànties.

12

Tornem al llac de Galilea.
Terra plana, a la riba, i turons baixos,
no gaire lluny. Petjades de Jesús,
en la pau estiuenca... Només l'antic país
de Moab, a Orient, té una eixutesa esquerpa.

13

Noia jove, escollida
per a recer del Fill, a Natzaret.
Avui, al temple, encara brolla
l'única font —un lliri d'aigua
que no han marcit vint segles.

14

I aquella gruta fosca
era la casa de Maria?
Sota la cúpula, mosaics
i quadres de ceràmica multipliquen la imatge
d'una noia callada... Però l'encant es fon.

15

Hem oblidat les paraules de l'àngel?
Natzaret és avui una ciutat
amb tràfec de turistes. Sentim, als carrerons,
la veu dels venedors, l'olor de peix fregit...
Una noieta amb vel s'allunya en la penombra.

16

Galilea tenia la claredat d'un somni.
Ara coneix la pugna fosca, l'aspra
realitat d'un món dividit: Israel
amb fronteres borroses —mal traçades,
fa quaranta anys, pel llampec d'una guerra.

Pas d'Is

Un viatge a T

**ssió
rael**

Terra Santa

PELEGRINS AL CAIRE DE LA FE

Per començar aquest epíleg proposo entrar a Guissona pel portal de l'Àngel, que acull tothom amb les ales obertes. Encara a l'ombra del portal, si girem la mirada, escrites en bella cal·ligrafia al mur del portal mateix, podem llegir-hi un poema de Jordi Pàmias. El poeta hi tanca els ulls i reveu els balcons oberts de fa molts anys, el record del vol de les campanes i el cant dels pardals i les garses. La memòria convoca els dols i les alegries antigues en el moment que entrem a la vila. A penes dos minuts enllà, a la Plaça Major, un altre poema convoca els jocs d'infantesa —pilotes, baldufes i cèrcols— i el foc fet amb sarments al voltant del qual giraven les danses de temps passats. I encara més enllà, a tocar de la pastisseria, un altre grup de rajoles ens diuen l'absència de la mare que seia allí a fer puntes de coixí.

La primera vegada que us trobeu els poemes de Pàmias sentiu curiositat pel poeta que ha donat cos verbal al portal i a la plaça porticada de Guissona. Però a mesura que hi aneu tornant, quan aneu fent vostres aquells carrers, parlant amb els veïns que surten de l'església de Santa Maria —també amb els vinguts d'Ucraïna, Romania, el Senegal o la Costa d'Ivori—, els poemes escrits a les parets, llegits i rellegits, donen tota la profunditat del passat que il·lumina la vida tan multicultural de la Guissona d'avui. El passat es fa present per acollir-

nos, ens fa escoltar les veus d'antany que perduren al poema. Els versos ens conviden a arrelar-hi.

En començar a caminar pels poemes de *Passió d'Israel*, entrem en una altra ciutat i descobrim que Jordi Pàmias ens convida a fer un pelegrinatge. Ha passat una dècada entre el viatge que va fer a Terra Santa i la conclusió dels poemes l'any 2021. Són deu anys d'anar revivint i paint l'experiència de visitar els llocs sants, que són espais de memòria col·lectiva: els cristians els han anat reconstruint al llarg dels segles. Jerusalem, Galilea, Betlem, el Jordà i el Mar Mort són un gresol de relats de viatges, narracions i poemes en totes les llengües del món. Us cansaríeu abans d'acabar de comptar les traduccions del Magnificat a la basílica de la Visitació. És una memòria col·lectiva enmig de la qual podeu destriar-hi el fil d'or de la literatura catalana, des d'aquelles belles pàgines del *Diari d'un pelegrí a Terra Santa* de Jacint Verdaguer quan arribà a Betlem:

«Acabo d'entrar en la sagrada Cova del Senyor: mos ulls han vist lo que mon cor somiava desde que estich al món. ¡Ab quín reculliment un s'agenolla en aquelles lloses hont s'agenollaren los pastors y'ls Angels la nit de Nadal! ¡Ab quína fruició se posan los llabis ahont lo bon Jesús posá los peus al arribar á la terra! ¡Cóm flueixen les llágrimes ací ahont vessá les primeres lo mateix Deu fet home!».

El cor també salta d'alegria quan Pàmias troba, amb la mirada, «la puresa de l'antic relat» a Betlem. *Passió d'Israel*

s'obre amb una invitació: «En un món avesat a la certesa sàvia/som pelegrins al caire de la fe». Tots els poemes del llibre arrelen en la tradició secular de la literatura catalana i ho fan amb plena consciència de les tensions que provoca en l'esperit el xoc amb uns llocs sants tan massificats, turisticats, construïts i reconstruïts per la memòria cristiana. La mirada hi busca la imatge de la «noia callada» que era Maria de Natzaret, «però l'encant es fon». El cor vol fer silenci però «la pregària/tenia el contrapunt agut dels botiguers...». Tanmateix, des dels primers poemes, Pàmias és capaç de copsar la «càndida llum de Galilea» i de fondre el text amb el paisatge quan la barca travessa, al llac de Tiberíades, «les aigües evangèliques».

Entre el viatge a Terra Santa i la publicació dels poemes, l'obra poètica de Jordi Pàmias també ha evolucionat. Als «Sis poemes cristians» inclosos en la seva antologia *La paraula i el cant* (2019), s'hi han afegit els *Trenta poemes comentats* publicats en un quadern de la Fundació Joan Maragall (2022). En aquest quadern, hi són tan il·luminadores les datacions dels poemes com els comentaris que en fa l'autor, perquè ens parlen de vivències que han pres forma poètica només amb el pas dels anys. A mi em commou el poema «La font amagada», que convida el lector a identificar-se amb la samaritana quan es troba Jesús de Natzaret al pou de Jacob. Són uns versos datats el 2020 que ens narren una visió del poeta del 1976. Aquest arc de més de quaranta anys multiplica les trobades amb l'Amic en «una naixença il·limitada» en la poesia de Pàmias.

Néixer i renéixer al llarg dels anys és també el fil que trena els poemes de *Passió Israel*. Al poema 21, quan se'ns capbussa en un «segon baptisme/dins l'aigua lenta del Jordà!», entenem que el pelegrinatge a Terra Santa s'ha convertit, gràcies a la meditació dels anys, en una confirmació de la fe cristiana. Són molts anys de caminar, moltes naixences, molts versos fins poder dir «Crec en tu, Jesús de Natzaret» en arribar al Calvari. Pel camí, ressonen en la conversa de Pàmias moltes veus de la poesia, la filosofia i la fe. Hi reconeixem Llull, Verdaguer, Riba, Carner, també sant Joan de la Creu, i s'hi reconeix l'ombra de Levinas, Buber, Chesterton..., pelegrins de la fe que han caminat amb Jordi Pàmias i ens fan costat en aquestes pàgines.

Passió d'Israel té moltes portes d'entrada. Podeu travessar en llanxa el llac de Galilea, nedar al Mar Mort després de tornar-vos a batejar, pujar la Via Dolorosa en processó entre coreans i polonesos, sortir de la basílica de l'Anunciació a Natzaret o de la del Naixement a Betlem i —com si visitéssiu la seva Guissona natal— girar la vista cap als poemes de Jordi Pàmias que donen profunditat bíblica als llocs visitats i als moments viscuts. El seu pelegrinatge esdevé mirall, fa companyia, convida a anar més lluny: empeny, pregunta i interpel·la fins assolir la lloança. Des de la Catalunya dels anys vint del segle XXI, Pàmias convida a entrar en la memòria col·lectiva dels llocs sants per la porta de la poesia catalana.

Carles Torner

La Guàrdia Pilosa, 16 de febrer de 2025

Taula

Passió d'Israel

9

Pelegrins al caire de la fe

53

**La
prime-
ra edició de
Passió d'Israel, de
Jordi Pàmias, s'ha acabat
d'imprimir a Sant Andreu de
la Barca el dia 10 de març
de 2025, natalici de
l'escriptor Miquel
Costa i Llo-
bera.**

bDAP202506468

Amb aquest segell, l'Institut de l'Ecoedició certifica que aquest títol ha estat imprès seguint criteris d'ecoedició.

Pots trobar més informació a **institutecoedicio.cat**

Títol: Passió d'Israel. Un viatge a Terra Santa

Editorial: Editorial Fonoll

Autoria: Jordi Pàmias

Any: 2025

Impremta: DC Plus

ISBN: 978-84-10220-35-5

MOTXILLA ECOLÒGICA

Aquest quadre resumeix l'impacte ambiental d'aquest exemplar, des de la seva creació fins que t'ha arribat a les mans i fins que acabi la seva vida útil.

 PETJADA DE CARBONI (g CO ₂ eq.)	 RESIDUS GENERATS (g)	 CONSUM D'AIGUA (L)	 CONSUM D'ENERGIA (MJ)	 CONSUM DE MATÈRIES PRIMERES (g)
285	41	10	10	191
49	6	1	2	27
Aquests són els ESTALVIS que hem aconseguit generar en aquest exemplar mitjançant criteris d'ecoedició*				
* Respecte una publicació comuna				
	La petjada de carboni d'aquest exemplar és equivalent a un viatge de 3.86 km en autobús per persona			

Un
a Terra

*Via l'ose
e Santa*